



Βρυξέλλες, 8 Ιουνίου 2020  
(OR. en)

8432/20

ECOFIN 432  
UEM 197  
SOC 359  
EMPL 278  
COMPET 233  
ENV 300  
EDUC 219  
RECH 199  
ENER 171  
JAI 431  
FSTR 89  
REGIO 120  
GENDER 69  
ANTIDISCRIM 62

#### ΣΗΜΕΙΩΜΑ

---

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	ST 8186/20 - COM(2020) 513 final
Θέμα:	Σύσταση για ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κύπρου του 2020 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Κύπρου του 2020

---

Διαβιβάζεται συνημμένα στις αντιπροσωπίες το ανωτέρω σχέδιο σύστασης του Συμβουλίου, όπως διαμορφώθηκε μετά την εξέταση και την επ' αυτού συμφωνία σε διάφορες επιτροπές του Συμβουλίου, με βάση την πρόταση της Επιτροπής [COM(2020) 513 final].

## ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

**σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κύπρου του 2020 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Κύπρου του 2020**

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών<sup>1</sup>, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών<sup>2</sup>, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

---

<sup>1</sup> ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

<sup>2</sup> ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

- 1) Στις 17 Δεκεμβρίου 2019, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2020 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Στις 17 Δεκεμβρίου 2019, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Κύπρος συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ευρωζώνης.
- 2) Η έκθεση χώρας του 2020 για την Κύπρο δημοσιεύθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2020. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Κύπρου όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 9 Ιουλίου 2019<sup>3</sup> («ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2019»), η συνέχεια που δόθηκε στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις οι οποίες είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Κύπρου ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν επίσης στις 26 Φεβρουαρίου 2020. Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Κύπρος εμφανίζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, ο χρηματοπιστωτικός τομέας επιβαρύνεται με πολύ υψηλό ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων και τα υψηλά επίπεδα ιδιωτικού, δημόσιου και εξωτερικού χρέους επηρεάζουν αρνητικά την οικονομία, σε συνθήκες συγκρατημένης δυνητικής ανάπτυξης.
- 3) Στις 11 Μαρτίου 2020, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας κήρυξε επισήμως παγκόσμια πανδημία την έξαρση της νόσου COVID-19. Πρόκειται για σοβαρή κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας για τους πολίτες, τις κοινωνίες και τις οικονομίες. Ασκεί σημαντική πίεση στα εθνικά συστήματα υγείας, διαταράσσει τις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες, προκαλεί δε αστάθεια στις χρηματοπιστωτικές αγορές, κλυδωνισμούς στην καταναλωτική ζήτηση και έχει αρνητικές επιπτώσεις σε διάφορους τομείς. Η πανδημία απειλεί τις θέσεις εργασίας και τα εισοδήματα των ανθρώπων, καθώς και τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων. Έχει προκαλέσει μείζον οικονομικό σοκ που έχει ήδη σοβαρές επιπτώσεις στην Ένωση. Στις 13 Μαρτίου 2020, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία ζητούσε συντονισμένη οικονομική αντίδραση στην κρίση, με τη συμμετοχή όλων των φορέων σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

---

<sup>3</sup> ΕΕ C 301 της 5.9.2019, σ. 80.

- 4) Πολλά κράτη μέλη έχουν κηρύξει κατάσταση έκτακτης ανάγκης ή έχουν θεσπίσει μέτρα έκτακτης ανάγκης. Όλα τα μέτρα έκτακτης ανάγκης θα πρέπει να είναι αυστηρώς αναλογικά, αναγκαία, χρονικά περιορισμένα και σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Θα πρέπει να υπόκεινται σε δημοκρατικό έλεγχο και σε έλεγχο από ανεξάρτητη δικαστική αρχή.
- 5) Στις 20 Μαρτίου 2020, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η γενική ρήτρα διαφυγής, όπως ορίζεται στα άρθρα 5 παράγραφος 1, 6 παράγραφος 3, 9 παράγραφος 1 και 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 και στα άρθρα 3 παράγραφος 5 και 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου<sup>4</sup>, διευκολύνει τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών σε περιόδους σοβαρής οικονομικής επιβράδυνσης. Στην ανακοίνωση της 20ής Μαρτίου 2020, η Επιτροπή θεώρησε ότι, δεδομένης της αναμενόμενης σοβαρής οικονομικής επιβράδυνσης λόγω της πανδημίας COVID-19, πληρούνται οι συνθήκες για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής και ζήτησε από το Συμβούλιο να επικυρώσει το συμπέρασμα αυτό. Στις 23 Μαρτίου 2020, οι υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών συντάχθηκαν με την εκτίμηση της Επιτροπής. Συμφώνησαν ότι η σοβαρή οικονομική επιβράδυνση απαιτεί αποφασιστική, φιλόδοξη και συντονισμένη αντίδραση. Η ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής επιτρέπει προσωρινή απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν θέτει μεσοπρόθεσμα σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Όσον αφορά το διορθωτικό σκέλος, το Συμβούλιο μπορεί επίσης να αποφασίσει, μετά από σύσταση της Επιτροπής, να αναθεωρήσει τη δημοσιονομική πορεία. Η γενική ρήτρα διαφυγής δεν αναστέλλει τις διαδικασίες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Επιτρέπει στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τις δημοσιονομικές απαιτήσεις που θα ίσχυαν κανονικά, παράλληλα δε παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή και στο Συμβούλιο να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τον συντονισμό των πολιτικών στο πλαίσιο του Συμφώνου.

---

<sup>4</sup> Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 6).

- 6) Απαιτείται συνεχής δράση για τον περιορισμό και τον έλεγχο της εξάπλωσης της πανδημίας COVID-19, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των εθνικών συστημάτων υγείας, τον μετριασμό των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας με μέτρα στήριξης των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών και την εξασφάλιση των κατάλληλων συνθηκών υγείας και ασφάλειας στον χώρο εργασίας με στόχο την επανέναρξη της οικονομικής δραστηριότητας. Η Ένωση θα πρέπει να αξιοποιήσει πλήρως τα διάφορα εργαλεία που έχει στη διάθεσή της για να στηρίζει τις προσπάθειες των κρατών μελών σε αυτούς τους τομείς. Παράλληλα, τα κράτη μέλη και η Ένωση θα πρέπει να συνεργαστούν για να προετοιμάσουν τα αναγκαία μέτρα που θα καταστήσουν δυνατή την επιστροφή των κοινωνιών και των οικονομιών μας στην ομαλότητα και στη βιώσιμη ανάπτυξη, με την ενσωμάτωση, μεταξύ άλλων, της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού, καθώς και να αντλήσουν τα διδάγματα από την κρίση.
- 7) Η κρίση της νόσου COVID-19 ανέδειξε την ευελιξία που προσφέρει η εσωτερική αγορά για την προσαρμογή σε έκτακτες καταστάσεις. Ωστόσο, για να εξασφαλιστεί η ταχεία και ομαλή μετάβαση στη φάση ανάκαμψης και η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών και εργαζομένων, τα έκτακτα μέτρα που εμποδίζουν την κανονική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς θα πρέπει να καταργηθούν μόλις παύσουν πλέον να είναι απαραίτητα. Η τρέχουσα κρίση κατέδειξε την ανάγκη σχεδίων ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων στον τομέα της υγείας. Βελτιωμένες στρατηγικές προμηθειών, διαφοροποιημένες αλυσίδες εφοδιασμού και στρατηγικά αποθέματα βασικών προμηθειών συγκαταλέγονται στα σημαντικότερα στοιχεία για την ανάπτυξη ευρύτερων σχεδίων ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων.

- 8) Ο νομοθέτης της Ένωσης έχει ήδη τροποποιήσει τα σχετικά νομοθετικά πλαίσια μέσω των κανονισμών (ΕΕ) 2020/460<sup>5</sup> και (ΕΕ) 2020/558<sup>6</sup> του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ώστε να επιτρέψει στα κράτη μέλη να κινητοποιήσουν όλους τους αχρησιμοποίητους πόρους από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις έκτακτες επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19. Οι τροποποιήσεις αυτές θα προσφέρουν πρόσθετη ευελιξία, καθώς και απλουστευμένες και πιο ορθολογικές διαδικασίες. Για να αμβλυνθούν οι πιέσεις στις ταμειακές ροές, τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να επωφεληθούν από ποσοστό συγχρηματοδότησης 100 % από τον προϋπολογισμό της Ένωσης για τη λογιστική χρήση 2020-2021. Η Κύπρος ενθαρρύνεται να αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητες αυτές, ώστε να συνδράμει τα άτομα και τους τομείς που θίγονται περισσότερο.
- 9) Οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 είναι πιθανό να είναι άνισα κατανομημένες εντός της χώρας λόγω διαφορών στην εξειδίκευση, ιδίως σε περιοχές που εξαρτώνται σημαντικά από τον τουρισμό και, γενικότερα, από επιχειρηματικές δραστηριότητες με διά ζώσης επαφή με τους καταναλωτές. Τούτο ενέχει κίνδυνο όξυνσης των εδαφικών ανισοτήτων εντός της Κύπρου. Σε συνδυασμό με τον κίνδυνο προσωρινής υπονόμησης της διαδικασίας σύγκλισης μεταξύ κρατών μελών, η τρέχουσα κατάσταση απαιτεί στοχευμένες απαντήσεις πολιτικής.
- 10) Στις 7 Μαΐου 2020, η Κύπρος υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2020 και το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας του 2020. Τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους.

---

<sup>5</sup> Κανονισμός (ΕΕ) 2020/460 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 30ής Μαρτίου 2020 για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 και (ΕΕ) αριθ. 508/2014 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την κινητοποίηση επενδύσεων στα συστήματα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των κρατών μελών και σε άλλους τομείς των οικονομιών τους για την αντιμετώπιση της επιδημικής έκρηξης της COVID-19 (Πρωτοβουλία Επενδύσεων για την Αντιμετώπιση του Κορωνοϊού) (ΕΕ L 99 της 31.3.2020, σ. 5).

<sup>6</sup> Κανονισμός (ΕΕ) 2020/558 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2020, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1301/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την παροχή έκτακτης ευελιξίας στη χρήση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων για την αντιμετώπιση της επιδημικής έκρηξης της COVID-19 (ΕΕ L 130 της 24.4.2020, σ. 1).

- 11) Η Κύπρος επί του παρόντος υπάγεται στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον κανόνα για το χρέος.
- 12) Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2020, η κυβέρνηση προβλέπει επιδείνωση του ονομαστικού ισοζυγίου: από πλεόνασμα 1,7 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2019 σε έλλειμμα 4,3 % του ΑΕΠ το 2020. Το έλλειμμα προβλέπεται να μειωθεί σε 0,4 % του ΑΕΠ το 2021. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ, μετά τη μείωσή του στο 95,5 % του ΑΕΠ το 2019, αναμένεται να αυξηθεί στο 116,8 % το 2020 σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020. Οι μακροοικονομικές και δημοσιονομικές προοπτικές επηρεάζονται από την υψηλή αβεβαιότητα λόγω της πανδημίας COVID-19. Επιπλέον, υπάρχουν κίνδυνοι στους οποίους βασίζονται οι δημοσιονομικές προβλέψεις, ήτοι οι ρητές ενδεχόμενες υποχρεώσεις και οι δυνητικές χρηματοδοτικές ανάγκες των δημόσιων νοσοκομείων κατά τα πρώτα έτη εφαρμογής του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓεΣΥ).
- 13) Ως απάντηση στην πανδημία COVID-19, και στο πλαίσιο μιας συντονισμένης προσέγγισης της Ένωσης, η Κύπρος έχει έγκαιρα θεσπίσει δημοσιονομικά μέτρα για την αύξηση της ικανότητας του οικείου συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, την ανάσχεση της πανδημίας και την παροχή αρωγής στους πολίτες και τους τομείς που έχουν πληγεί ιδιαίτερα. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020, τα εν λόγω δημοσιονομικά μέτρα ανέρχονται στο 4,4 % του ΑΕΠ. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται η ενίσχυση των υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης με επιπλέον προϋπολογισμό έως και 0,5 % του ΑΕΠ, οι επιδοτούμενες αμοιβές για τη διατήρηση της μισθοδοσίας των εργαζομένων σε περίπτωση αναστολής επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (2,7 % του ΑΕΠ) και η στήριξη του εισοδήματος για τις μικρές επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους (0,3 % του ΑΕΠ). Επιπλέον, η Κύπρος ανακοίνωσε μέτρα τα οποία, χωρίς να έχουν άμεσες δημοσιονομικές επιπτώσεις, θα συμβάλουν στην παροχή στήριξης της ρευστότητας των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, της αναβολής της καταβολής του ΦΠΑ για περίοδο δύο μηνών. Συνολικά, τα μέτρα τα οποία έλαβε η Κύπρος είναι σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που ορίζει η ανακοίνωση της Επιτροπής της 13ης Μαρτίου 2020. Η πλήρης εφαρμογή των μέτρων έκτακτης ανάγκης και των δημοσιονομικών μέτρων υποστήριξης και, εν συνεχεία, η επανεστίαση των δημοσιονομικών πολιτικών προς την επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, θα συμβάλουν στη μεσοπρόθεσμη διατήρηση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας.

- 14) Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020, σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης της Κύπρου προβλέπεται να διαμορφωθεί στο -7 % του ΑΕΠ το 2020 και στο -1,8 % του ΑΕΠ το 2021. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να ανέλθει στο 115,7 % του ΑΕΠ το 2020 και στο 105 % του ΑΕΠ το 2021.
- 15) Στις 20 Μαΐου 2020, η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης, λόγω της μη συμμόρφωσης της Κύπρου με τον κανόνα για το χρέος το 2019 και τη σχεδιαζόμενη υπέρβαση του ορίου ελλείμματος του 3 % του ΑΕΠ το 2020. Συνολικά, από την ανάλυση της Επιτροπής προκύπτει ότι το κριτήριο του χρέους, όπως ορίζεται στη Συνθήκη και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97, πληρούται, ενώ το κριτήριο του ελλείμματος δεν πληρούται.
- 16) Η Κύπρος αντέδρασε στην έξαρση της νόσου COVID-19 με σειρά μέτρων για τον μετριασμό των οικονομικών επιπτώσεων της κρίσης. Στις 15 Μαρτίου 2020, η κυβέρνηση παρουσίασε πρόγραμμα χρηματοδοτικής στήριξης για την προστασία της δημόσιας υγείας και την εξασφάλιση της οικονομικής επιβίωσης των επιχειρήσεων και των εργοδοτών. Το πρόγραμμα προβλέπει την παροχή χρηματοδοτικής στήριξης στον τομέα της υγείας, ύψους 100 εκατ. EUR, για την καταπολέμηση της πανδημίας, μεταξύ άλλων για την πρόσληψη επιπλέον ιατρικού, νοσηλευτικού και υποστηρικτικού προσωπικού, καθώς και για εξοπλισμό και υποδομές. Το πρόγραμμα θεσπίζει σειρά μέτρων για τη στήριξη των επιχειρήσεων μέσω της ενίσχυσης της ρευστότητας, π.χ. καθεστώτα στήριξης για τις επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους και προσωρινή αναστολή της πληρωμής ΦΠΑ για τις επιχειρήσεις. Η δέσμη περιλαμβάνει επίσης ειδική στήριξη ύψους 11 εκατ. EUR υπέρ της ανάκαμψης του τουριστικού κλάδου.



- 17) Η κρίση της νόσου COVID-19 καταδεικνύει την ανάγκη να διοχετευθούν οι επενδύσεις στη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, στην αποκατάσταση των ικανοτήτων και στην εφαρμογή της μεταρρύθμισης της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Το νέο σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης προσφέρει καλύτερη πρόσβαση σε υπηρεσίες πρωτοβάθμιας περίθαλψης, κατάλληλη καθοδήγηση και θεραπείες βάσει κλινικών πρωτοκόλλων. Προβλέπει επίσης το καθολικό δικαίωμα σε οικονομικά προσιτές υπηρεσίες υγείας στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19. Η Κύπρος διαθέτει ήδη ένα καθορισμένο σχέδιο έκτακτης ανάγκης κατά της πανδημίας, ενώ έχει διαθέσει πρόσθετους πόρους για την πρόληψη και τη διαχείριση των επιπτώσεων της μόλυνσης και της μετάδοσης. Μεσοπρόθεσμα, η Κύπρος χρειάζεται να κατευθύνει τις επενδύσεις στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της προσβασιμότητας και της συνολικής ανθεκτικότητας του συστήματος υγείας. Οι πρόσθετοι πόροι για το σύστημα υγείας θα πρέπει να αποτρέψουν μελλοντικές ελλείψεις ιατρικού προσωπικού, ιατρικών εφοδίων ζωτικής σημασίας και υποδομών. Η ομαλή εφαρμογή της μεταρρύθμισης της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, όπως έχει προγραμματιστεί, έχει καίρια σημασία για να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και την καθολική κάλυψη. Οι ψηφιακές λύσεις και οι νέες εφαρμογές στον τομέα της υγείας θα επισπεύσουν την ανάπτυξη υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας και τη βελτίωση των τηλεπισκέψεων και των μηχανισμών προειδοποίησης. Οι πολιτικές που βελτιώνουν τη δυναμικότητα των νοσοκομείων, καλύπτουν τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων στον χώρο της υγείας και εξασφαλίζουν τη χρήση εξοπλισμού ατομικής προστασίας, τεστ, φαρμάκων και ιατροτεχνολογικών προϊόντων, είναι ζωτικής σημασίας. Η ενοποίηση με τη μακροχρόνια περίθαλψη, καθώς και την πρωτοβάθμια περίθαλψη και τη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας έχει καίρια σημασία υπό το πρίσμα της δημογραφικής αλλαγής και της ανάγκης στήριξης των πλέον ευάλωτων ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες.

- 18) Μετά τη σταθερά θετική πορεία της αγοράς εργασίας τα τελευταία χρόνια, η Κύπρος θα αντιμετωπίσει τώρα προκλήσεις όσον αφορά τα επίπεδα απασχόλησης λόγω της υγειονομικής κρίσης. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την ελαχιστοποίηση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της κρίσης. Η Κύπρος έχει ήδη θεσπίσει μέτρα έκτακτης ανάγκης, στα οποία περιλαμβάνονται τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας και η επέκταση των επιδομάτων ανεργίας στους αυτοαπασχολούμενους. Θα είναι σημαντικό να διατηρηθεί η απασχόληση και να εξασφαλιστεί η εφαρμογή των εξαγγελθέντων μέτρων, σε στενή διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους. Η ενίσχυση του δυναμικού των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης με μόνιμο προσωπικό θα είναι καίριας σημασίας, ιδίως με τη διασφάλιση της συνέχισης των υπηρεσιών των συμβούλων απασχόλησης, καθώς οι συμβάσεις προσωρινής απασχόλησής τους λήγουν το δεύτερο εξάμηνο του 2020. Αποφεύγεται έτσι να τεθούν οι υπηρεσίες υπό περαιτέρω πίεση και παρέχεται αποτελεσματική στήριξη στους νέους άνεργους και άλλες ευάλωτες ομάδες, όπως οι νέοι που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης, οι μακροχρόνια άνεργοι και τα άτομα με αναπηρίες. Η παροχή στήριξης για τη μετάβαση από το σχολείο στην εργασία και την προσέγγιση των νέων, ειδικότερα, απαιτεί περαιτέρω προσοχή, καθώς οι νέοι απόφοιτοι ενδέχεται να αντιμετωπίσουν πρόσθετες δυσκολίες στην εξεύρεση εργασίας.
- 19) Η έξαρση της νόσου COVID-19 απαιτεί κατάλληλα μέτρα για τον μετριασμό των κοινωνικών επιπτώσεων, τη στήριξη του εισοδήματος των νοικοκυριών και την ταχεία ανάκαμψη της οικονομίας. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής την άνοιξη του 2020, η ανεργία αναμένεται να αυξηθεί στο 8,6 % το 2020 και να μειωθεί στο 7,5 % το 2021. Η εξωτερική ζήτηση για υπηρεσίες πρόκειται να μειωθεί σημαντικά, καθώς ο τουριστικός κλάδος αναμένεται να πληγεί ιδιαίτερα από την κρίση. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί επαρκής αναπλήρωση εισοδήματος για όλους τους θιγόμενους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους, συμπεριλαμβανομένων όσων είναι αντιμέτωποι με ελλείψεις όσον αφορά την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας πρέπει να προστατεύουν τους εργαζομένους, τους αυτοαπασχολούμενους και τους άνεργους. Υπάρχει περιθώριο ενίσχυσης του όλου συστήματος κοινωνικής προστασίας, προκειμένου να προληφθεί η αύξηση των επιπέδων φτώχειας και ανισότητας, ιδίως μέσω της προσέγγισης των πλέον ευάλωτων ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, των οικονομικά μη ενεργών ατόμων, των αδήλων εργαζομένων και των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών.

- 20) Ιδιαίτερα σημαντική είναι η προώθηση ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, ιδίως υπό μορφή τηλεργασίας. Οι εν λόγω ρυθμίσεις, βραχυπρόθεσμα, θα στηρίζουν τους εργαζόμενους που αντιμετωπίζουν απρόβλεπτες ευθύνες φροντίδας για παιδιά και άλλα εξαρτώμενα άτομα, ενώ, μακροπρόθεσμα, θα διευκολύνουν την επανένταξη στην αγορά εργασίας του υψηλού ποσοστού γυναικών που δεν είναι ενεργές λόγω ευθυνών φροντίδας. Δεδομένου ότι οι ηλικιωμένοι και τα άτομα με χρόνιες παθήσεις διατρέχουν αυξημένους κινδύνους σοβαρής ασθένειας λόγω του ιού, η επένδυση σε υψηλής ποιότητας υπηρεσίες μακροχρόνιας περίθαλψης είναι υψίστης σημασίας, ώστε να εξασφαλιστεί η συνεχής παροχή τους και η αποτελεσματικότητά τους σε βραχυπρόθεσμη και μεσοπρόθεσμη βάση.
- 21) Η βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας είναι ζωτικής σημασίας στο πλαίσιο αυτής της κρίσης, αλλά και προκειμένου να εξασφαλιστεί η ταχεία ανάκαμψη της αγοράς εργασίας. Ο εξοπλισμός των ατόμων με τις κατάλληλες δεξιότητες είναι ακόμη πιο σημαντικός σε εποχές όπου ένας αυξημένος αριθμός ανθρώπων ενδέχεται να χάσουν τις δουλειές τους και πρέπει στη συνέχεια να είναι έτοιμοι να αναζητήσουν νέα εργασία. Οι περιορισμοί στην κινητικότητα ανέδειξαν τις δυσκολίες που συνδέονται με τα χαμηλά επίπεδα ψηφιακών δεξιοτήτων στην Κύπρο. Τούτο επηρεάζει αρνητικά τις διαδικτυακές δραστηριότητες, όπως είναι η τηλεργασία, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και η χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας. Η ισότιμη πρόσβαση σε υποδομές πληροφορικής και στο διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευόμενων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, σε συνδυασμό με καλά καταρτισμένους εκπαιδευτικούς, είναι καίριας σημασίας για την ποιοτική ψηφιακή εκπαίδευση και την εξ αποστάσεως μάθηση. Για να αντιμετωπιστούν τα χαμηλά συνολικά αποτελέσματα στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και για να βελτιωθούν εν γένει οι δεξιότητες, είναι σημαντικό να συνεχιστεί η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, με παράλληλη επένδυση σε λύσεις για την ψηφιακή μάθηση, τη μάθηση στον χώρο εργασίας και τη μαθητεία, αλλά και στην ανάπτυξη των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τα εργαλεία πληροφορικής. Υπάρχουν περιθώρια αντιμετώπισης των χαμηλών επιδόσεων σε βασικές δεξιότητες, καθώς και αύξησης της συμμετοχής στην εκπαίδευση ενηλίκων. Προκειμένου να επιταχυνθεί η υλοποίησή τους, τα προγράμματα επανεκπαίδευσης θα μπορούσαν, στο μέτρο του δυνατού, να σχεδιαστούν για διαδικτυακή χρήση και, στη συνέχεια, μετά την ανάσχεση της πανδημίας, να ενσωματώσουν τη φυσική παρουσία, ανάλογα με την περίπτωση.

22) Για τη διάρκεια της κρίσης και το αμέσως επόμενο διάστημα, χρειάζονται, και θα χρειαστούν, σημαντικά κονδύλια για τη στήριξη των επιχειρήσεων. Η εξασφάλιση επαρκούς πρόσβασης σε χρηματοδότηση και ρευστότητα είναι ουσιαστικής σημασίας, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), προκειμένου να συνεχίσουν να εργάζονται οι επιχειρήσεις και οι εργαζόμενοι. Κατά τη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης των μέτρων αυτών πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ανθεκτικότητα του τραπεζικού τομέα. Η Κύπρος έχει εφαρμόσει ειδικό σχέδιο απευθείας στήριξης μικρών επιχειρήσεων, το οποίο επιδοτεί τις πληρωμές μισθών σε επιχειρήσεις που απασχολούν έως πέντε εργαζόμενους. Επιπλέον, η αναβολή της αύξησης της συνεισφοράς στο γενικό σύστημα υγείας και η αναβολή πληρωμής φόρων (π.χ. ΦΠΑ) θα ανακουφίσει την άμεση πίεση. Ο ταχύς διοικητικός συντονισμός, η πρακτική υποστήριξη και η αποτελεσματική επικοινωνία σχετικά με τη στήριξη που παρέχεται στις ΜΜΕ, σε συνεργασία με τις δομές στήριξης των ΜΜΕ και τις επιχειρηματικές οργανώσεις, είναι ουσιαστικής σημασίας. Η επίτευξη των συμβατικών πληρωμών από τις δημόσιες αρχές μπορεί επίσης να συμβάλει στη βελτίωση των ταμειακών ροών των ΜΜΕ. Οι νεοφυείς και οι αναπτυσσόμενες νέες επιχειρήσεις ενδέχεται να χρειάζονται ειδική στήριξη, π.χ. υπό μορφή συμμετοχών στο μετοχικό κεφάλαιο από δημόσιους οργανισμούς και παροχής κινήτρων σε εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου για την αύξηση των επενδύσεών τους στις εν λόγω επιχειρήσεις. Εξακολουθεί να είναι σημαντικό να εφαρμοστούν χρηματοοικονομικά μέσα που είχαν δημιουργηθεί πριν από την κρίση (Cyprus Energy Fund of Funds (Ταμείο Συμμετοχών της Κύπρου για την Ενέργεια)).

23) Για την τόνωση της οικονομικής ανάκαμψης, θα είναι σημαντικό να επισπευσθούν τα ώριμα δημόσια επενδυτικά έργα και να προωθηθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις, μεταξύ άλλων μέσω σχετικών μεταρρυθμίσεων. Η αποτελεσματική προστασία και χρήση των φυσικών πόρων της χώρας είναι υψίστης σημασίας για την εξασφάλιση βιώσιμης οικονομικής ανάκαμψης και μελλοντικής ανάπτυξης. Για να διατηρηθεί η ελκυστικότητα της χώρας έναντι των τουριστών, είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα που σχετίζονται με τη μετάβαση στην πράσινη ενέργεια, την αποτελεσματική διαχείριση των αποβλήτων και των υδάτων και την προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας. Έχουν μεν ξεκινήσει ήδη σημαντικές επενδύσεις, αλλά οι επενδύσεις σε αυτούς τους τομείς χρειάζεται να επισπευσθούν. Η Κύπρος αντιμετωπίζει σημαντικές δυσκολίες σε σχέση με την επίτευξη του στόχου της για το 2030 όσον αφορά τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που δεν καλύπτονται από το σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ. Οι δυσκολίες αυτές πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω του σχεδιασμού και της έγκαιρης θέσπισης πρόσθετων μέτρων σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα της χώρας. Τα μέτρα αυτά θα απαιτήσουν επενδύσεις, ιδίως σε τομείς όπως η ανανεώσιμη ενέργεια, η ενεργειακή απόδοση και οι βιώσιμες μεταφορές, που μπορούν επίσης να συμβάλουν στην παροχή ισχυρών κινήτρων για την πράσινη μετάβαση. Η Κύπρος πρέπει επίσης να βελτιώσει το σύστημα διαχείρισης αποβλήτων και την κυκλική οικονομία. Η παραγωγή αποβλήτων παραμένει σημαντικά υψηλότερη από τον μέσο όρο της Ένωσης, ενώ τα ποσοστά ανακύκλωσης παραμένουν σημαντικά χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ένωσης. Το ποσοστό υγειονομικής ταφής είναι επίσης πολύ υψηλό. Η διαχείριση των υδάτων και των αποβλήτων, ιδίως στις αστικές περιοχές, είναι σε ορισμένα σημεία αναποτελεσματική. Η ξηρασία και η λειψυδρία αποτελούν μείζονες ανησυχίες και η ανεπαρκής πολιτική αντιμετώπιση ενδέχεται να επηρεάσει την αγροτική οικονομία και τον τουρισμό της χώρας. Ο προγραμματισμός του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, που αποτελεί αντικείμενο πρότασης της Επιτροπής, για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να βοηθήσει την Κύπρο να αντιμετωπίσει ορισμένες από τις προκλήσεις που θέτει η μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, ιδίως στα εδάφη που καλύπτει το παράρτημα Δ της έκθεσης του 2020 για τη χώρα. Τούτο θα επιτρέψει στην Κύπρο να αξιοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο το εν λόγω Ταμείο.

- 24) Οι περιορισμοί στην κινητικότητα λόγω της νόσου COVID-19 κατέστησαν προφανή τη σημασία που έχει μια σύγχρονη ψηφιακή υποδομή, η καθολική πρόσβαση στο Διαδίκτυο και η διαθεσιμότητα των ψηφιακών υπηρεσιών. Η επένδυση στην ψηφιακή οικονομία είναι απαραίτητη για την ενίσχυση της παραγωγικότητας και την τόνωση της οικονομικής ανάκαμψης μετά την κρίση. Η Κύπρος κατατάσσεται στο χαμηλό άκρο στον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) 2020 της Επιτροπής. Μόνο το 45 % των Κυπρίων ηλικίας μεταξύ 16 και 74 ετών έχουν τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες και οι ειδικοί σε θέματα ΤΠΕ εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν χαμηλότερο ποσοστό του εργατικού δυναμικού σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ένωσης (2,7 % έναντι 3,9 %), εμποδίζοντας την ανάπτυξη του δυναμικού της ψηφιακής οικονομίας. Το επίπεδο διαδικτυακής αλληλεπίδρασης μεταξύ των δημόσιων αρχών και των πολιτών είναι χαμηλό, ενώ μόνο το 51 % των Κυπρίων δραστηριοποιούνται διαδικτυακά. Το επίπεδο του ηλεκτρονικού εμπορίου (δηλαδή οι ΜΜΕ που πραγματοποιούν διαδικτυακές πωλήσεις, ο κύκλος εργασιών του ηλεκτρονικού εμπορίου και οι διαδικτυακές διασυννοριακές πωλήσεις) βελτιώνεται μεν (31,8 % το 2019 έναντι 29,4 % το 2018), παραμένει όμως κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης (40,1 %).
- 25) Η Κύπρος μπορεί να βελτιώσει περαιτέρω το σύστημα έρευνας και καινοτομίας για να στηρίξει την αύξηση της παραγωγικότητας και την απαιτούμενη ψηφιακή και περιβαλλοντική μετάβαση μετά τη λήξη της πανδημίας. Η χαμηλή ικανότητα απορρόφησης των επιχειρήσεων όσον αφορά την έρευνα και καινοτομία παρεμποδίζει την ανταγωνιστικότητα της Κύπρου. Η βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων και η εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας παραμένουν βασικά σημεία συμφόρησης και απαιτούν την ανάληψη επείγουσας δράσης. Ωστόσο, πρόσφατα μέτρα, όπως η σύσταση του νέου υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής και ο διορισμός νέου υφυπουργού Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, καθώς και το νέο Πλαίσιο Στρατηγικής για Έρευνα και Καινοτομία 2019-2023 της Κύπρου («Innovate Cyprus»), το οποίο θέτει ως υψηλότερο στόχο για την έρευνα και ανάπτυξη το 1,5 % του ΑΕΠ έως το 2023 (έναντι του 0,56 % σήμερα), συνιστούν ελπιδοφόρα βήματα.

- 26) Η αντιμετώπιση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού έχει καθοριστική σημασία για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της δικαιοσύνης των φορολογικών συστημάτων, όπως αναγνωρίζεται στη σύσταση του 2020 για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Οι δευτερογενείς επιπτώσεις των στρατηγικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού των φορολογουμένων απαιτούν συντονισμένη δράση σε εθνικό επίπεδο για να συμπληρωθεί η νομοθεσία της Ένωσης. Τα οικονομικά στοιχεία δείχνουν ότι οι φορολογικοί κανόνες της Κύπρου χρησιμοποιούνται για σκοπούς επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού. Η Κύπρος έχει λάβει μέτρα ώστε να αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα, με την εφαρμογή διεθνών και ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών και τη λήψη ορισμένων πρόσθετων εθνικών μέτρων. Ωστόσο, χαρακτηριστικά του συστήματος όπως είναι η απουσία παρακράτησης φόρου στην πηγή επί εξερχόμενων πληρωμών μερισμάτων, τόκων και δικαιωμάτων από εταιρείες με έδρα την Κύπρο σε κατοίκους τρίτων χωρών, ή οι κανόνες περί φορολογικής κατοικίας νομικών προσώπων, ενδέχεται να συνεχίζουν να διευκολύνουν τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό. Το καθεστώς έκπτωσης πλασματικών τόκων χρήζει στενής παρακολούθησης. Τέλος, το σχέδιο για την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση επενδυτών στην Κύπρο και το σχέδιο άδειας μετανάστευσης επενδυτών έχουν χαρακτηριστεί από τον ΟΟΣΑ ως δυνητικά υψηλού κινδύνου κατάχρησης. Η Κύπρος έχει καταρτίσει και υποβάλει για νομικό έλεγχο σχέδια νόμων που θεσπίζουν την παρακράτηση φόρου στην πηγή επί των πληρωμών μερισμάτων, τόκων και δικαιωμάτων στις χώρες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι του ενωσιακού καταλόγου μη συνεργάσιμων περιοχών φορολογικής δικαιοδοσίας. Η Κύπρος έχει επίσης καταρτίσει και υποβάλει για νομικό έλεγχο το κριτήριο της φορολογικής κατοικίας των νομικών προσώπων με βάση τη σύσταση της εταιρείας, επιπλέον της υφιστάμενης διαχείρισης και ελέγχου. Η αποτελεσματικότητα αυτών των μέτρων για την αντιμετώπιση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού θα πρέπει να αξιολογηθεί.
- 27) Ένα αποτελεσματικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης παραμένει βασικός παράγοντας για μια ελκυστική οικονομία, φιλική προς τις επενδύσεις και τις επιχειρήσεις, θα έχει δε καθοριστική σημασία για τη διαδικασία ανάκαμψης. Οι σοβαρές ανεπάρκειες του δικαστικού συστήματος εξακολουθούν να υπονομεύουν την εκτέλεση των συμβάσεων και να εμποδίζουν την ταχεία εκδίκαση των αστικών και εμπορικών υποθέσεων. Έχει εξαγγελθεί σειρά μεταρρυθμίσεων για την αντιμετώπιση των πλέον κρίσιμων προβλημάτων του συστήματος απονομής δικαιοσύνης της Κύπρου, ιδίως των παρωχημένων διατάξεων πολιτικής δικονομίας, της ψηφιοποίησης των δικαστηρίων, της διεκπεραίωσης μεγάλου όγκου εκκρεμών υποθέσεων και της έλλειψης διά βίου κατάρτισης των δικαστών, αλλά η πρόοδος παραμένει αργή.

- 28) Η ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης είναι καθοριστικής σημασίας για την ταχεία και αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων ανάκαμψης μετά τη νόσο COVID-19 στην Κύπρο. Η βελτίωση του συντονισμού μεταξύ της κεντρικής και των τοπικών κυβερνήσεων και η αντιμετώπιση του κατακερματισμού και των φαινομένων αναποτελεσματικότητας σε τοπικό επίπεδο είναι απαραίτητες για την εξάλειψη των σημείων συμφόρησης για τη συνεκτική υλοποίηση, τις επενδύσεις και την παροχή υπηρεσιών στη χώρα. Η προώθηση της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης είναι καίριας σημασίας για να εξασφαλιστεί η επιχειρηματική της συνέχεια, καθώς και η συνεχής και αποτελεσματική πρόσβαση των πολιτών και των επιχειρήσεων σε δημόσιες υπηρεσίες.
- 29) Ενώ οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις που καθορίζονται με την παρούσα σύσταση («ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2020») επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας και στη διευκόλυνση της οικονομικής ανάκαμψης, οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2019 κάλυψαν επίσης μεταρρυθμίσεις που είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων διαρθρωτικών προκλήσεων. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2019 παραμένουν επίκαιρες και θα εξακολουθήσουν να παρακολουθούνται καθ' όλη τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του επόμενου έτους. Αυτό περιλαμβάνει τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2019 που αφορούν τις συνδεδεμένες με επενδύσεις οικονομικές πολιτικές. Όλες οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2019 θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον στρατηγικό προγραμματισμό της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής μετά το 2020, μεταξύ άλλων για μέτρα μετριασμού και στρατηγικές εξόδου σε σχέση με την τρέχουσα κρίση.



- 30) Η διασφάλιση της συνολικής ευρωστίας του τραπεζικού συστήματος και η διαχείριση των κινδύνων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα έχουν καθοριστική σημασία για την προστασία από την κρίση της νόσου COVID-19 και την υποστήριξη της οικονομίας. Ενώ η σταθερότητα του τραπεζικού τομέα βελτιώθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια, η πανδημία δημιουργεί πιέσεις στις τράπεζες, λόγω αύξησης του πιστωτικού κινδύνου και πιέσεων όσον αφορά την κερδοφορία και την κεφαλαιοποίηση. Τα τρωτά σημεία και τα προβλήματα οφείλονται στον υπερχρεωμένο ιδιωτικό τομέα και σε υψηλό απόθεμα μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ), που περιορίζουν το πεδίο της πιστωτικής στήριξης. Ο κυπριακός τραπεζικός τομέας έχει τον δεύτερο υψηλότερο δείκτη ΜΕΔ στην ευρωζώνη. Ως εκ τούτου, οι προσπάθειες μείωσης των ΜΕΔ εξακολουθούν να αποτελούν προτεραιότητα, ιδίως για την αντιμετώπιση των παλαιών ΜΕΔ που κατέστησαν ληξιπρόθεσμα πολύ πριν ξεσπάσει η κρίση της νόσου COVID-19. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, η πρόοδος όσον αφορά την κρατική Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων (ΚΕΔΙΠΕΣ), μεταξύ άλλων σε σχέση με το οργανωτικό μοντέλο και τη στρατηγική της, είναι ουσιαστικής σημασίας. Το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ επιδιώκει κατάλληλα να στηρίζει και να προστατεύσει τους ευάλωτους δανειολήπτες, αλλά παράλληλα με την επίτευξη αυτού του στόχου παραμένει εξίσου σημαντική η βελτίωση της νοοτροπίας αποπληρωμής των οφειλών. Εν προκειμένω, η ενίσχυση της αναγκαστικής εκτέλεσης των απαιτήσεων και η προώθηση της χρήσης του πλαισίου αφερεγγυότητας θα συμβάλουν στη στήριξη της βιώσιμης αναδιάρθρωσης επισφαλών δανείων. Επιπλέον, παραμένει σημαντικό να μειωθούν οι καθυστερήσεις στην έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας μέσω της εφαρμογής διαρθρωτικής λύσης για να εξαλειφθούν οι ανεπάρκειες που παρουσιάζει το σύστημα συναλλαγών επί ακινήτων (δηλαδή η έκδοση και μεταβίβαση τίτλων ιδιοκτησίας).
- 31) Η συνέχιση των προσπαθειών για την ενίσχυση του πλαισίου πρόληψης της διαφθοράς και επιβολής σχετικών ποινών είναι κρίσιμης σημασίας ώστε να εξασφαλιστεί η ανάκαμψη αμέσως μετά τη λήξη της κρίσης της νόσου COVID-19 και να επιτευχθεί κατανομή κονδυλίων και πόρων η οποία θα είναι αποτελεσματική, διαφανής και υποκείμενη σε λογοδοσία. Μολονότι υλοποιείται σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς, τα βασικά μέτρα και η νομοθεσία εξακολουθούν να εκκρεμούν, ιδίως τα σχέδια νομοθετικών πράξεων για την ενίσχυση της διαφάνειας στη διαδικασία λήψης δημόσιων αποφάσεων, τη σύσταση ανεξάρτητης αρχής για την καταπολέμηση της διαφθοράς, την αναφορά περιπτώσεων διαφθοράς και την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος. Οι διατάξεις που αφορούν τον διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων και τις διαδικασίες πρόσληψης της Νομικής Υπηρεσίας εξακολουθούν να εκκρεμούν.

- 32) Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο παρέχει το πλαίσιο για τον συνεχή συντονισμό της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής για την απασχόληση στην Ένωση, που μπορεί να συμβάλει σε μια βιώσιμη οικονομία. Στα εθνικά τους προγράμματα μεταρρυθμίσεων για το 2020, τα κράτη μέλη προέβησαν σε εκτίμηση της προόδου που έχει πραγματοποιηθεί όσον αφορά την εφαρμογή των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών. Εξασφαλίζοντας την πλήρη εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων του 2020, η Κύπρος θα συμβάλει στην επίτευξη των ΣΒΑ και στην κοινή προσπάθεια εξασφάλισης της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας στην Ένωση.
- 33) Ο στενός συντονισμός μεταξύ των οικονομιών στην οικονομική και νομισματική ένωση έχει καίρια σημασία για την ταχεία ανάκαμψη από τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19. Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ, η Κύπρος θα πρέπει να εξασφαλίζει ότι οι πολιτικές της εξακολουθούν να συνάδουν με τις συστάσεις του 2020 για την ευρωζώνη και να συντονίζονται με τις συστάσεις για τα άλλα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ, λαμβάνοντας υπόψη την πολιτική καθοδήγηση από την Ευρωομάδα.
- 34) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2020, η Επιτροπή προέβη σε διεξοδική ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Κύπρου και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2020 για τη χώρα. Επίσης αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2020 και τη συνέχεια που δόθηκε στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις οι οποίες είχαν απευθυνθεί προς την Κύπρο κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Κύπρο, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενίσχυσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- 35) Υπό το πρίσμα της παρούσας αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας για το 2020 και η γνώμη του<sup>7</sup> αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση (1) κατωτέρω.

---

<sup>7</sup> Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

- 36) Υπό το πρίσμα της εμπειριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της παρούσας αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2020 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2020 λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη να αντιμετωπιστεί η πανδημία COVID-19 και να διευκολυνθεί η οικονομική ανάκαμψη ως αναγκαίο πρώτο βήμα που θα επιτρέψει την διόρθωση των ανισορροπιών. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2020 που αφορούν άμεσα τις μακροοικονομικές ανισορροπίες τις οποίες εντόπισε η Επιτροπή βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις (1), (3) και (4),

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Κύπρο να λάβει μέτρα το 2020 και το 2021 προκειμένου:

1. Να εφαρμόσει όλα τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με τη γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, για να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά την πανδημία COVID-19, να στηρίξει την οικονομία και την ανάκαμψη που θα ακολουθήσει. Όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, να ακολουθήσει δημοσιονομικές πολιτικές που θα αποσκοπούν στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και στην εξασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους, με παράλληλη ενίσχυση των επενδύσεων. Να ενισχύσει την ανθεκτικότητα και την ικανότητα του συστήματος υγείας να προσφέρει ποιοτικές και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, βελτιώνοντας μεταξύ άλλων τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων στον χώρο της υγείας.
2. Να εξασφαλίσει επαρκή αναπλήρωση εισοδήματος και πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για όλους. Να ενισχύσει τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης, να προωθήσει ευέλικτες εργασιακές ρυθμίσεις και να βελτιώσει τη συνάφεια της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας.
3. Να εξασφαλίσει επαρκή πρόσβαση σε χρηματοδότηση και ρευστότητα, ιδίως για τις ΜΜΕ. Να επισπεύσει τα ώριμα δημόσια επενδυτικά έργα και να προωθήσει τις ιδιωτικές επενδύσεις για να ενθαρρύνει την οικονομική ανάκαμψη. Να εστιάσει τις επενδύσεις στην πράσινη μετάβαση και την ψηφιακή μετάβαση, ιδίως στην καθαρή και αποδοτική παραγωγή και χρήση ενέργειας, τη διαχείριση των αποβλήτων και των υδάτων, τις βιώσιμες μεταφορές, την ψηφιοποίηση, την έρευνα και την καινοτομία.
4. Να εντείνει τη δράση προς αντιμετώπιση των χαρακτηριστικών του φορολογικού συστήματος που διευκολύνουν τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό από ιδιώτες και πολυεθνικές εταιρείες. Να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα και την ψηφιοποίηση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης και του δημόσιου τομέα.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο*

*Ο Πρόεδρος*

---